

O sporu v učiteljski organizaciji

»VEČERNIK« in »RAZKOL«. — POLEMKA V BEOGRAJSKEM ČASOPISJU. — HUDA NASPROTSTVA. — OSEBNE AMBICIJE. — ZA SLOGO IN MIR V MOČNI ORGANIZACIJI.

Javnosti je še znano, da je na letošnjem jubilejnem kongresu Udruženja jugoslovanskih učiteljev (UJU) prišlo do nesporazumov in so delegati ljubljanskega, zagrebškega in splitskega poverjenišтва zapustili Beograd. Časopisje je takrat obširno poročalo o »sporu«, »razdoru« in »razkolu«. Ne bi se več bavili z zadevo, ker je interne značaja in bi bilo najbolje, da sama dozori in se reši v krogu učiteljskega samega.

Na žalost pa polnijo v beograjskem časopisju č.e kolone z »reševanjem tega spora«. Tretira se problem, ali je polom povzročilo načelno nesoglasje ali pa so v ozadiju osebne ambicije. V to polemiko je pritegnjen tudi »Večernik«, čigar poročilo o »razkolu« na skupščini servira čitateljem »Narodna Prosveta« z dne 5. oktobra. Kakor dotično naše poročilo (ki je prišlo preko Ljubljane) res alarmantno zveni in povdarja »levičarstvo« predložene voilne liste ter aludira za potrebo komisarija, je bilo vendar 14 dni po objavi od ljubljanskega vodstva UJU demantirano. Sedaj pa beograjskim polemičarjem služi kot dokaz prečudnega poročanja takoj po kongresu. In to še dalje dira v bolečo rano, ki potrebuje časa za lečenje...

Polemika v »Politiki«, »Pravdi« in »Narodni Prosveti« je v silno obširnih razpravah privedla končno zadeva do zelo zanimive ugotovitve, ki daje sporu poseben značaj. Dasi se je tedne in tedne govorilo o nepravilnih volitvah, o nesorazmerju sekcij, osporavala se je večina, ki je izvršila volitve itd., sedaj pa se je ojunail bivši predsednik UJU g. Vlada Petrović, ki je v »Pravdi« št. 259 sam odkrito priznal: »Pravljeno je pitanje od moje ličnosti, izbacili so me i došlo je dotle da se rasure.« Iz tega sledi, da so sekcije Ljubljana, Zagreb in Split demonstrativno zapustile jubilejni kongres zaradi osebe g. P., ki ga večina ni hotela več videti na vodilnem mestu učiteljske organizacije. To priznanje g. P. je izvoljenemu izvršnemu odboru zelo dobrodošlo, ker mu je dokaz, da so pri sporu igrali vlogo osebni interesi g. Petrovića, kar v polemiki izzveni v »bolestno ambicijo«... Torej je glava g. Petrovića onemogočila najti kontakt in harmonijo z večino, ki je spoznala, da je koristno in zdravo,

če se spremeni vodstvo. Na žalost prihaja stvar še le sedaj na dan in je le škoda, da se takoj po kongresu ni moglo zvedeti resnice. Gotovo bi izostala vsa alarmantna časopisna poročila in tudi javnost bi sodila drugače.

Danes, ko učiteljsvo izčrpano čaka na ekonomsko ureditev svojih položajev, je pač riskantno, rušiti vrste, ki naj predstavljajo mogočen steber in branik vseh oračev države in narodne ledine. In to še danes, ko je učiteljsvo v službi svetlih in visokih idealov nove državne miselnosti, ki gre — če je treba — preko oseb in gesel preteklosti. Marsikje zahteva nov duh — nove ljudi, kakor zahteva danes pravo delo za narod in državo nove pozitivne smeri. Vsak odpor proti temu znači reakcijo, ki je danes pač nihče ne odobrava.

Slovensko učiteljsvo je vedno vzdržalo vse skupščinske vrveže in to celo v časih, ko je besnelo partizanstvo političnih strank in so »osebni« bile usodne važnosti. A upoštevajoč etična načela in višje cilje udruženja so se vedno našla pota do kontakta in tovariške harmonije. Žalostno bi bilo, če bi v dobi splošne konsolidacije glave posameznikov onemogočale skupno delo in bi abstinenca zadrževala proces za ustvarjanje učiteljske nezlomljivosti in dobre situiranosti potom močne in enotne učiteljske organizacije.

Simpatično nastopa pri reševanju nesrečnega spora znani, pri zagrebškem veleizdajniškem procesu na smrt obsojeni učitelj Oreščanin — član zagrebške sekcije, ki poziva v »Narodni Prosveti« k slogi vse one, ki so kot jaki in borbeni protagonisti narodnega in državnega progressa pripravljali krepko stopati mimo vseh onih, ki žele brezplodne borbe v pravcu osebnih obračunavanj. Tudi Beograd in srbski učitelji obsojajo danes vse, ki stavljajo z destruktivnimi akcijami osebnih interesov ovire kulturnemu in ekonomskemu podvigu učiteljsva in naše šole.

Tud naša javnost, ki je budno zasledovala nesrečen nesporazum, bo z zadovoljstvom, ugotovila, ko bo slovensko učiteljsvo zopet v kontaktu in v tovariški harmoniji z večino jugoslovanskega učiteljsva.

Skrjančkov gaj

To operetno delo je lepo zamišljeno. Spominja nas zelo na Nedbalovo »Poljsko kri«. Paralela med vasjo in mestom, med staro vaško korenino in visokim aristokratom, med navnim kmečkimi dekletom in temeromentnim slikarjem v krogu visoke meščanske družbe. Na eni strani priroda, zdravje, romantika, na drugi salon, klubi, banketi. Umetnik najde v vaškem dekletu model, misli pa, da je našel v tem modelu tudi svojo življensko srečo. Moti se, kakor se umetnik vedno moti, ko mora računati z realnostjo. Kako naj razume konservativen kmečki očanec umetnika, kako naj razume umetnik njega? Morda razmotrivam stvar preravno, gotovo pa je, da je snov te operete lepa, da so dejanja polna čustev, ki stojijo daleč od šablonskih operetnih del.

G. Trbuhović je podal starega kmeta (Martin Bači) igralsko dovršeno, resno in globoko občuteno. Tudi glasovno mu je ta uloga zelo ležala. Navivno, zdravo kmečko dekle (Marica) je podala gdč. Udovičeva, doživljeno. Gdč. Udovičeva se na deželi počuti gotovo bolje kakor v salonu. Kakor vedno, nas je tudi v tej zadevi zadržil njen bogat pevski organ. Naravnost iznenadila pa nas je s svojim glasom gdč. Fratnikova (Vilma Garany). Niti od daleč nismo slutili, da skriva gdč. Fratnikova v sebi tako bogat pevski material. Višina je lahka, barva lepa — vsi predpogoji so ji dani, da se z vsajšnjim delom in šolanjem v bližnji

bodočnosti povzpe do operne pevke. Pri g. Ivelji (slikar Franjo) moram konstatirati, da napreduje od predstave do predstave z veliko naglico pevsko in igralsko. Otresti bi se moral samo še gotovih pevskih metod, ki glasu v tem slučaju več škodijo kakor koristijo. Dasi je g. P. Kovič (Stev) v prvi vrsti dramski igralec, razpolaga pa z baritonom, ki je za opereto zelo uporaben. Ga. Dragutinovičeva (služkinja Borča), g. Grom (Baron Arpad) in vsi ostali igralci so absolvirali svoje uloge zadovoljivo. Zbor in orkester se na več mestih nista baš najboljše razumela. Kakor je delo na odru večinoma resno obravnavano, tako tudi orkester ne zaostaja za tem miljejem. Zelo »neleharska« muzika, instrumentirana z rutino dunajskih operetistov, je mehka in nebanalna. Mimo nas je šlo tudi par krasnih imitacij, kar se pri operetni muziki ne sliši vsak dan.

Režija, v rokah g. Trbuhovića, je bila na višku, vsaka malenkost je bila vestno in z resnostjo zaoblikovana. Da, g. Trbuhović predstavlja za naše gledališče kot režiser neprecenljivo vrednost. Kapelnik g. Herzog je glasbeni del vestno naštudiral in se poglobil v instrumentalno tako barvito partituro. Krasni so bili posebno momenti z godali, s katerimi operira skladatelj zelo lepo. Tudi scenerija je bila v vsakem aktu lepo zamišljena in izpeljana. Ta opereta je v vsakem pogledu prekašala že itak dobro podano »Aleksandro«. — K. Pahor.

Mariborski in dnevni drobiš

Slovesna otvoritev mostu pri Zgornjem Dupleku

Ker so dela pri zgradbi velikega mostu čez Dravo pri Zgornjem Dupleku tako napredovala, da bo most gotov tekom desetih dni, je okrajni cestni odbor mariborski skupno s pripravljanim odborom v Dupleku določil kot dan otvoritve in blagoslovitve mostu nedeljo 26. oktobra. Sporazumno s pripravljanim odborom za slavnostno otvoritev se je določil naslednji spored: 1. Ob desetih predpoldne pozdrav gostov na desnem bregu Drave po predsedniku pripravljane odbora g. Janko Kostajnsku. 2. Sv. maša na mostu in blagoslovitev po pomožnem škofu g. dr. Tomažiču. 3. Govor g. škofa. 4. Zgodovina o zgradbi mostu, govori načelnik okrajnega cestnega odbora g. Fr. Žebot. 5. Otvoritev mostu po zastopniku kraljevske vlade. 6. Pozdravni govori. 7. Po oficelni slavnosti, pri kateri sodeluje godba in pevski zbori ter gasilska društva, velika narodna slavnost na travniku tik mostu. Iz Maribora bodo od 8. zjutraj stalno vozili mestni avtobusi in sicer z Glavnega trga (ob državnem mostu) do Dupleka in nazaj. Opozorjamo pa občinstvo, da naj se posluži takoj prvih avtobusov od osmih naprej, da ne bo gneče na vozovih. Vožnja samo 8 Din. Opozorjamo, da bo udeležencem za okrepljena v dovolini meri preskrbljeno. Otvoritev in blagoslovitev bo ob vsakem vremenu. Ker je z dograditvijo tega važnega prehoda čez Dravo v sredini črte med Ptujem in Mariborom izpolnjena dolgoletna želja prebivalstva mariborskega in ptujskega okraja, vabimo k tej pomembni slavnosti prebivalstvo iz vseh občin mariborskega in ptujskega okraja.

Osebna vest.

Inž. Boris Karis pri direkciji drž. železnic v Ljubljani je napredoval iz I/9 v I/8.

Smrtna kosa.

Umrli ste: včeraj pop. na Pobrežju posestnica Terezija Nudi, stara 70 let, v Krekovi ulici 6 pa zvečer komaj 20-letna Marta Vogrinec. — V Rušah pa je v soboto umrl, star komaj 34 let, zadet od kapi, gostilničar Peter Šmidhofer.

Moški zbor Glasbene Matice

Ima jutri 14. tm. iz važnih razlogov pevsko vajo že ob sedmih in ne ob osmih zvečer.

Poučni tečaj ZKD v Murški Soboti.

Včeraj 12. tm. se je vršil v Murški Soboti drugi gospodarski in prosvetni poučni tečaj mariborske ZKD pod vodstvom njenega tajnika novinarja Spindlerja. Prireditev je bila v dvorani kina Ditrich. Vrstila so se predavanja o najvažnejših panogah združništva za kmetijske pokrajine (g. ravnatelj Trček), o sadjarstvu in njegovi važnosti za kmetijsko blagostanje (ekonom Lovro Spindler), o važnosti in ciljih ljudskoprosvetnega dela (novinar Spindler) ter kratko uvodno predavanje k filmu »Kako čuvam svoje zdravje?«, ki se je nato predvajal. Tečaj je trajal 4 ure od 9. dop. naprej. Vsi udeleženci so obžalovali, da je bil tečaj prepozno razglašen in so si želeli v najkrajšem času nov tečaj, ki jim ga je tajnik Zveze zasigural. Prireditev je počastil z obiskom tudi g. sreski načelnik.

Gozdovniki v limbuškem gozdu.

Včeraj popoldne se je podala druga četa Kajevega stega v Limbuški gozd, ki je znan po svoji izredni romantiki. Gozdovnikom so se pridružile tudi »Planinke« — »Čebelice« in »Volčiči«. Po gozdovniški čajanki se je razvila ob tabornem ognju prav živahna skavtska zabava, ki je končala ob trdem mraku, nakar so se prijatelji narave zopet vrnili v realnost suhoparnega mestnega življenja.

Kraljeva palača v Zagrebu.

Zagrebška mestna občina je sklenila, da kupi od graščaka Pongratza palačo z vsemi pritlikinami v Zagrebu in da jo stari na razpolago kralju in kraljevskega dvoru

KINO

Grajski:

Od danes dalje:
Karin Evans, Konrad Veidt
Zadnja četa ...
100% zvočni film v nemškem jeziku.
V predpripravi:
Sinji angel
Emil Jannings, velezvočni film.

Union:

Od danes dalje:
Noetova barka
Najlepši in največji tega leta.
Tehnično dovršeni 100% zvočni umotvor. — Film neprekosljive vsebine!
V predpripravi:
Dvoje src v 3/4 taktu

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17. 19. 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15. 17. 19. in 21. uri.
Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

Srečniki invalidske tombole.

Na včerajšnji invalidski tomboli, ki je privabila izredno mnogo občinstva, so zadeli: spalnico s posteljnino vred s. užitkinja Marija Cvilak, moško kolo delavec Franc Letič, kuhinjsko opremo vdova Franciška Kakušek, fantovsko kolo mizarski vajenec Anton Hribnik, voz premoga prevžitar Martin Valentan, otomano Matilda Pristernik, vrečo fine moke pa sta si razdelila Marija Pilih in Franc Pilberšek, točilec v kolodvorski restavraciji.

Karambol.

Včeraj pop. sta na voglu Starijave in Pohorske ceste trčila s svojimi kolesi 15-letni trgovski vajenec Vaso Petruška in 50letni kov. mojster Jožef Vrbnjak iz Vinice. Vrbnjak je pri tem padel in si strgal hlače. Poškodb nima nobeden.

Licitacija divjega kostanja

se bo vršila jutri, 14. t. m. ob 11. dop. v pisarni inženjerske podoficirske šole Kralja Petra v Mariboru. Licitacija se bo vršila po kilogramu. Interesenti se pozivajo, da se je udeleže. —

Ljutomer.

Ljutomerčanom in okolici se nudi ugodna prilika, da slišijo našega dičnega mladega virtuozna na gosli Rupla ki bo v nedeljo 19. t. m. ob 3. uri koncertiral v tuk. sokolski dvorani. Ob enem nastopi še koncertni pevec Marjan Rus. Rupel je dovršil svoje študije v Ljubljani, v Pragi in v Parizu ter si je povsod pridobil že najboljši umetniški užitek. Vstopnina je zelo zmerna. —

Danes — torek

neoporečno zadnja predstava

SVENGALI-JA

v Veikli kavarni

Razpis stipendij.

Kr. banska uprava Dravske banovine, oddelek za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje 8 stipendij, ki jih namerava podeliti mladim, ukaželjnim obrtnikom raznih strok, da jim omogoči izpopolnitev njihove strokovne izobrazbe. Ker pridejo zlasti inozemski zavodi v poštev, je potrebno znanje nemščine. Prošnj. iz kojih se naj razvidi prosičeva predizobrazba, njegovo premoženjsko stanje, zlasti pa podatki glede učnega zavoda, ki ga hoče obiskovati, naj se vložijo pri kr. banski upravi do najkasneje 25. oktobra 1930.

Svinjski selem

Na zadnji svinjski sejem je bilo pripeljanih 105, prodanih pa je bilo 45 svinj. Cene: 5—6 tednov stari prašiči 80—100 Din, 7—9 tednov 150—200, 3—4 mesece 250—300, 5—7 mesecev 400—450, 8—10 mesecev 550—650, 1 leto 900—1.000, 1 kg žive teže 10—13, 1 kg mrtve teže 15—17 Din, ovca 175 Din.

Honore Balzac

PRIPOVEDKE IN RESNIČNOST NJEGOVE LJUBEZNI. — UKRAJINSKA GROFICA.

Avgusta so slavili 80letnico, smrti slavnega francoskega pisatelja, avtorja nesmrtnih romanov in novel, Honoré Balzaca. Kakor imajo knjige svojo usodo, tako jo imajo tudi pisatelji, usodo, ki je polna nedoumljivih pripetljajev. Sodobniki se zgražajo nad njimi, a čas izliže vse rane in boli in čim bolj mineva, bolj postanejo vse njihovih male in velike dogodovščine lepe pripovedke o umetniku in večnožensko-kostnem. In te pripovedke so tako lepe, polne pravljicega sijaja, nežne kakor tanci. A če se posveti z ostrejšo lučjo objektivnih raziskovanj v življenje velikih duhov, se pravljica tanci kaj kmalu raztrga. O Balzacu smo pred kratkim čitali mično zgodbo njegove ljubezni do grofice Hanske, kako sta se v Švici spoznala v hotelu, kjer je ona pozabila knjigo — njegovo delo. Kako sta se leta in leta ljubila, dokler ni bila njuna ljubezen kronana s srečno zakonsko zvezo.

Francoz Bouteron, ki raziskuje Balzacovo življenje, ima o tej ljubezni povsem drugo mnenje. Enako tudi Emil Ludwig, najbolj čitani nemški avtor, ki je s svojimi deli ustvaril čisto novo metodo podajanja zgodovine in životopisov. Zbral je o slavnih ali nekdanj slavjenih možeh minulega ali tega stoletja množino gradiva. Znanje so naklade njegovih del, ki grdo v deset in stotisoče, o Napoleonu, Lincolnu, Bismarcku, Viljemu; v enem svojih zadnjih del pa je podal življenjski opis Beethovna, Rembrandta, Weberja in Balzaca. Delo nosi pomenljiv naslov: Kunst und Schicksal. Tu najdemo ljubezensko zgodbo lepe grofice Hanske čisto drugače naslikano, kakor bi jo rad bral malomeščan o svojem Balzacu.

Ko je bil Balzac že slaven mož in je imel že za seboj »ženo tridesetih let«, silno plodovit in delaven, ko je izpod njegove roke tekla reka rokopisov, da so tiskarne komaj dohajale, je sprejel nekega dne drobno pismo, nenavadno pošto. V pismu neka neznanka sporoča polno laskavih fraz o njegovih delih, o pesnikovem geniju, o slutnjah sorodnosti duš in o nesmrtni ljubezni. Grofica Hanska je dala v dolgočasju, odcvetajoča ob strani svojega moža na veleposestvu v Ukrajini, svoji strežnici pisati to pismo, ki je imelo ob koncu pripombo, naj ne polizveduje za pošiljalko. Samo v gotovem časopisu in na gotovem mestu naj potrdi prejem tega pisma. Balzac pa — v svojo nesrečo — ni upošteval te želje, nego je poizvedoval dalje in tako izvedel za naslov svoje oboževalke.

Pesnik-proletarec ni znal sprejeti vrstic tako kot so bile pisane. Mikala ga je romantika tega znanja, mikal aristokratski naslov. S svojimi pismi mu je popolnoma zmešala glavo in zamisljal je lepe sanje ob strani neznane — in sigurno bogate — mlade aristokratke. Da je bila poročena, ga ni dosti motilo... Pisal ji je dolga pisma, izpovedi svoje, po ljubezni hrepeneče duše. A še-le čez leto dni sta se lahko videla v Švici, a ne sama. Nekaj razočarana je bila Hanska ob pogledu na malega zavaljanega gospoda, a on je videl v njej najboljšo, najlepšo žensko. Po pripovedovanju sodobnikov in po slikah soditi, je bila tudi Balzacova ljubezen slepa, kajti Hanska ni bila ravno krasotica. Navzgor zavihan oster nos, močno nabrekli ustnice — znak čustvenosti — oči sive, hladne, preračunljive. Taka je bila v resnici Julija Romea francoske romantike. Po tem svidenju se je vrnila v Ukrajino, on jo je oboževal, ji pisal strastna pisma in delal, delal. Hotel je biti vreden ljubimec plemenitaške in ko je leta 1835. potoval k njej na Dunaj, si je najel livriranega slugo, luksuzno kočijo z naslikanim grbom njegovega »rodu« in si nadel naslov: Comte de Balzac. Nakupil je draguljev, da jih ji ponese, a ona se je bala za neomaneževanost svojega imena, svidenja so bila redka in oficijelna, vrnil se je z bolnim srcem in dolgovi v Pariz.

Z novo vneemo se je vrgel na delo, kupil tiskarno, skrahiral, saniral s svojjo delavnostjo, urejeval svoj dom za njo, kupoval slike slavnih mojstrov, vaze in gobeline, se boril z verižniki in skopuhi. V nekem pismu piše: Predno morem odpotovati, mi je končati štiri knjige, podaljšati pet plačilnih rokov, plačati 8000 frankov. Knjige pa imajo 100 pol ali 100×16 strani, od katerih pa mora biti še vsaka po triin štirikrat pregledana.

Tako je živel in izgoreval v ljubezni. Po devetih letih znanstva z Balzacom je Evi umrl mož. Bila je svobodna in lahko bi se bila takoj poročila z Balzacom, a ni hotela. Še deset let so trajale njegove ljubezenske muke, deset let borbe. Utrudil se je in izčrpal ne samo gmotno nego tudi duševno. Prišel je v Viercownijo na njeno posestvo bolan in izmučen. 170 tisoč frankov je imel dolga, temu nasproti kot aktiva samo njegovo ostro pero. Bolezen ga je prikovala na bolniško postelj, a še se je Eva komaj odločila, da se je poročila z njim, ki je moral čakati polnih dvajset let. A avgusta 1850 je zaključil svoje delabogato življenje, po 30 letih literarnega udejstvovanja, 20 letih čakanja in petih mesecih zakona, pomilovan od vrstnikov. Žena ni zdržala ob njegovi bolniški postelji, da bi mu bila zatisnila trudne oči.

Victor Hugo je imel ob grobu Balzaca krasen govor pred pariškim narodom, kojega vsak tip je Balzac splel v svoje šegave zgodbe. V drugič ovdovela grofica Eva pa je tri mesece za tem zapeljala mnogo mlajšega prijatelja svojega moža, ki ga je prvič videla...

Taka je resnična ljubezenska zgodba monsieurja Comte de Balzac des Entragues, kakor se je rad pustil nazivati. Kakor je bil ta »comte« laž njegovega imena, tako je bila Evina ljubezen laž njegovega življenja.

Zakaj propadajo indijanska plemena?

Zanimivosti kongresa »amerikanistov«.

Te dni je v Hamburgu zasedal — 6 dni — 24. mednarodni kongres amerikanistov pod predsedstvom prof. Thileniusa, ravnatelja etnografskega muzeja v Hamburgu. V 6 dneh so absolutno na kongresu 90 predavanj. Prof. Quesada je takoj spočetka opozoril na najvažnejši problem: kulturno stanje Indijancev. O tem problemu je imel zanimivo predavanje prof. Karl Sapper iz Würzburga. Razpravljal je o kulturnem stanju Indijancev pred prihodom Evropejcev v Ameriko in danes. Pred dotiko z Evropejci so tvorili Indijanci homogena masa, koje kulturna stopnja je bila odvisna od klimatskih prilik, v katerih so živeli. Dočim je v tropih prevladovalo poljedelstvo, so v prerijah živela lovska plemena, ob obalah pa so se prebivalci bavili z ribarstvom. S prihodom Evropejcev začela propadanje Indijancev, njih umikanje v notranjost dežele, izumiranje njihovih plemenskih in verskih običajev, sploh kvarenje celega značaja Indijancev. Z uvajanjem zapadnih kulturnih rastlin se je sicer boljšala materialna kultura Indijancev, ni se pa moglo prepričati njih propadanja. Tudi za bodočnost izgledi niso boljši. Evropski element bo ta prastari narod popolnoma uničil.

Prof. Stitcker je v svojem govoru naglašal, da je mogoče to propadanje indijanskega prebivalstva pojasniti s tem, da so Evropejci prinesli seboj v Ameriko razne kužne bolezni, kakor sifilis, tuberkulozo itd. Tudi je alkohol porazno uplival na indijanska plemena. — Sekcija za etnografijo južne Amerike se je bavila izključno z indijanskimi kulturami. Značilno je bilo predavanje generalnega konzula Zaubrano (Ekvador), ki je govoril o stari kulturi Inka-naroda.

Sklenjeno je bilo, da se bo vršil prihodnji kongres amerikanistov 1. 1932 v La Plati (Argentina).

Od razbojnika do misijonarja

Poklic prodajalcev Svetega pisma ni brez romantike, zlasti v eksotičnih krajih. Britanska biblijska družba ima na tisoče takih prodajalcev med vsemi narodi sveta. V poganskih deželah, pa tudi v sovjetski Rusiji je prodaja krščanskih biblij zvezan z življensko nevarnostjo. O tem govori tudi nedavno izdano letno poročilo navedene družbe. Tako piše v njem o zelo odločnem kolporterju biblije, Kitajcu Tšang-Hveju iz Tientsina, ki je bil nekoč kitajski razbojnik, pa se je spreobrnil na krščansko vero in je postal goreč razširjevalec evangelija. Tšang je bil trikrat ujet od svojih bivših banditskih tovarišev in je komaj ušel smrti.

Žena, ki mora plačati alimente

Bogata berlinska vdova Amalija F. si je vzela mladega moža, zastopnika neke trgovske tvrdke. Kmalu po poroki je opustil mož svoj poklic in se posvetil delu v tovarni svoje žene. Zamolčal pa je ženi, da ima nezakonskega otroka, za katerega mora plačevati alimente, 34 mark mesečno. Mati nezakonskega otroka in njen varuh pa sta nekega dne doznala, kakšno »bogato partijo« je napravil nezvesti ljubček in tožila sta njegovo ženo za plačilo alimentov, ker se je mož branil plačati alimente, češ da v podjetju žene nima nikakšne plače. Sodišče je razsodilo v korist nezakonskega otroka in je obsodilo tovarničarko na plačilo alimentov za svojega moža. Dalo pa ji je na prosto, ali hoče to sama plačevati, ali pa dati možu v tovarni toliko gaže, da bo lahko plačeval alimente.

2000-letnica rojstva rimskega pesnika Vergilija

Te dni je ves kulturni svet proslavil značilni jubilej: 2000-letnico rojstva rimskega pesnika Publija Vergilija Marona. Vergil je odrasel v vasi Andres pri Mantovi. Oče je bil bogat kmet. Mir, sočne livade, prostorni pašniki, žitna polja, pastirji s pesmijo na ustih in temni gozdovi — vse to je odločilno uplivalo na fino pesniško dušo Vergila. Sam Vergil je bil tip neokretnega kmečkega fanta. Ta lastnost mu je vlivala sramežljivost in mu je tudi začasa študiranja v Rimu bila včasih neprijetna. Ni se udeleževal javnih svečanosti in svoje zveze je omejeval na nekaj prijateljev, med katerimi je bil tudi Caesar August. Večinoma je živel v provinci in v Rim je prihajal samo v najnujnejših slučajih. Neprijetna mu je bila radovedna publika, ki ga je na ulici obsipala z izrazi občudovanja in spoštovanja. Vergil je ob takih prilikah navadno zbežal v kako hišo, da se je umaknil pred navdušenimi slavospevi naroda. Najljubše mu je bilo posestvo pri Napulju, kjer je popolnoma izoliran od burnega življenja proučeval grške pesnike, zlasti Teokrita. Tam je tudi napisal svojih 10 krasnih pastirskih pesmi in svoje znamenito poučno pesniško delo »Georgica«, posvečeno kmetijstvu, ki obstoja po njegovem iz 4 panog: poljedelstva, sadjarstva, živinoreje in čebelarstva. Vergil je to nepoetično snov prožal s fino in globoko pesniško umetnostjo. Razum del, ki opeva rado in tuge kmetskega življenja, pa je Vergil napisal tudi epos, svojo slavno »Eneido«, v koji opeva junake in bojni metež. Junak dela je Enej, sinovec trojanskega kralja Prijama, ki ga je usoda določila, da je postal ustanovitelj svetovne rimske države in julijske cesarske hiše. Čudeži in proroštva stalno opominjajo Eneja na to visoko nalogo. Enejida zelo zanimivo opisuje usodo junaka in njegovih spremljevalcev, njihov beg iz zažgane mesta, razburljive pustolovine na morju in končno osnovanje rimskega imperija. Da bi svoje delo izpopolnil, je napravil Vergilij tudi znanstveno potovanje na Grško in v Mal. Azijo, kjer se Enejida odigrava. Prišel pa je samo do Aten, kjer je zbolel. Umrl je 21. sept. 19 pred Kristusom v Brindiziju. Po svojih želji je bil pokopan blizu Napulja ob cesti, ki vodi v Puteoli

Sport

ISSK MARIBOR : SK VARAŽDIN
4:3 (2:1).

Moštvo »Maribor« je vzelo prijateljsko tekmo mnogo prelahko. »Maribor« je bil sicer ves čas v premoči, toda rezultat premoči je bil bore majhen. Do kazenskega prostora je še šlo, tu pa je prenehala učenost in navadno so bili napadalci vedno za tisto znamenito desetinko sekunde prekasni, ali pa so streljali na gol, ko je bilo najmanj potrebno. V krilski vrsti je edino Kirbiš zadovoljil. Ožja obramba je bila precej nesigurna, posebno Koren II. v голу je imel izrazito slab dan. — Gosti so od zadnjega nastopa v Mariboru zelo napredovali. Goje hitro in nizko igro skrili, ki centrirata brez nepotrebne oklevanja, kar jim je pri treh nenadnih prodorih prineslo tri gole. Tekmo je sodil g. dr. Paninšek zelo objektivno.

SK Kapfenberg:SK Rapid 2:1 (1:0).

Na igrišču »Rapida« je bila odigrana mednarodna prijateljska tekma, na kateri so odnesli zmago gostje.

Zmaga in igra SK Kapfenberga ni bila prepričevalna. V prvem polčasu je bila igra odprta. Rapid je bil skoraj boljši. Šele po odmoru se je izcimila premoč gostov in je bila zmaga sigurna. Rapid ni zadovoljil; dobra je bila obramba, krilska vrsta povprečna. Napad je igral raztrgano, ker najboljše moči niso nastopile. Gostje so imeli v napadu svoje najboljše moči. Sodil je dobro g. Nemeč.

SK Železničar rez.:ISSK Maribor
rez. 4:2 (2:1).

Kot predtekma se je vršila prijateljska tekma imenovanih rezerv, ki je končala s sigurno zmago Železničarjev. Sodil je g. Fišer.

Tekme za državno prvenstvo.

Včerajšnje šesto kolo tekem za državno prvenstvo je prineslo prvo večjo senzacijo in so rezultati naslednji: **BSK:Jugoslavija 2:1 (1:0); Concordia:Slavija (Osijek) 3:0 (1:0); Slavija (Sarajevo): Hajduk 4:0 (2:0).**

Ostale nogometne tekme.

Celje: Prvenstvena tekma: Atletik SK:SK Celje 4:0 (2:0).

Ljubljana: Prvenstvene tekme: ASK Primorje:SK Ilirija 3:1 (1:0); Jadran:Natakar 7:1 (3:0); Slovan:Reka 4:1 (2:0).

Zagreb: Prvenstvene tekme: Hašk: Sparta 9:0 (3:0); Gradjanski:Viktoria 1:0 (0:0); Grafičar:Železničar 3:7 (2:3).

Praga: Sparta: Ambrosiana (Milan) 6:1 (1:0). Tekma za srednjeevropski pokal. 40.000 gledalcev. Sodil je danski sodnik Hansen.

Gradec: Prvenstvene tekme: GAK: Hakoah 1:1 (0:1); Sportklub:Donavitz 5:0 (2:0); Sturm:Linzer Sportklub 2:2 (0:1).

Dunaj: Rapid: Slovan 4:1 (1:0); Admira:Wacker 5:1 (1:0); WAC: FAC 2:0 (2:0); Austria:Nicholson 4:0 (3:0).

Budimpešta: Ujpest: III. okraj 2:1; Hungaria:Boeckaj 5:1; Bastya:Kispest 4:2; Nemzeti: »33« 1:1; Vasas: Pecs Baranja 1:0.

Zaključek balkanske olimpijade.

Včeraj so se končale balkanske igre in je končna kvalifikacija sledeča: 1. Grčija, 2. Jugoslavija, 3. Rumunija, 4. Bolgarija, 5. Turčija. V posebnih disciplinah so bili doseženi naslednji rezultati: 800 m: 1. Tedan (Bolgarija) 2:02, 200 m: 1. Fragalis (Grčija) skok v daljavo: 1. Brulos (Grčija) 688 cm; 110 m zapreke: 1. Mastiras (Grčija) 15.1 sek.; disk: 1. Gačev (Bolg.); štafeta 4x400 m: 1. Grčija, 2. Jugoslavija, 3. Rumunija; kopje: 1. Zaharapulo (Grčija) 63.41 m; 400 m: Zagratici (Grčija); skok v višino ob palici: 1. Haratanu (Grčija) 3.76 m; maratonski tek 42 km: 1. Rumunija; štafeta 4x100 m: 1. Grčija, 2. Turčija, 3. Jugoslavija.

MOJNP, službeno.

Igralec Seifert V. (SK Rapid) naj se javi danes ob 19. na seji moškluškega odbora radi zaslišanja Tajnik.

Pet pomarančnih pečkâ

(The Five Orange Pips.)

Angleški napisal A. Conan Doyle.
Poslovenil K. Savec.

»Kaj Vas je privedlo k meni,« je dejal, »ali prav za prav: zakaj niste takoj prišli k meni?«

»Nisem vedel za Vas. Šele danes sem govoril s podpolkovnikom Prendergastom o svoji nadlogi; svetoval mi je, naj se zatečem k Vam.«

»Dva dneva sta že minila, kar ste prejeli pismo! Že davno bi bili morali kaj ukreniti! Drugih dokazil bržkone nimate kakor to, kar ste nama ponudili. Nobenih važnih podrobnosti ne morete navesti, ki bi nama utegnile pomoči?«

»Malenkost še imam,« je odgovoril Ivan Openshaw. Brskal je po žepih svojega plašča in končno izvlekel kos obledelega, nekoč modrega papirja, ki ga je položil na mizo. »Kolikor se spominjam,« je povzel, »sem opazil tistega dne, ko je stric zažgal listine, da so imeli tako barvo tanki neizgoreli robovi, ki so ostali pod pepelom. Ta list sem našel v stričevi sobi na tleh; zdi se mi, da je odfriljal od drugih in se tako rešil ognja, v katerem bi bil inače zgorel. List sicer omenja pečke, drugače pa nam ne bo mnogo koristil. Mislim, da je iztrgan iz kakega zasebnega dnevnika. Pisava je vsekakor stričeva.«

Holmes je primeknil svetiljko in nagnila sta se čez list, čigar razcefrani rob je pričal, da so ga iztrgali iz kake knjige. Zgoraj v kotu je bilo napisano »Marec 1869.« in spodaj so stali zagonetni zapiski:

»4. Hudson je prišel. Torišče ostane isto.«

»7. Poslalj smo pečke Mac Canleyju, Paramoreju in Ivanu Swainu od Sv. Avguština.«

»9. Mac Canley jo je popihnil.«

»10. Ivan Swain jo je popihnil.«

»11. Posetili smo Paramorea. Vse v redu.«

»Hvala lepa!« je dejal Holmes, zganivši papir in vrnivši ga posetniku. »In zdaj ne smete niti za trenutek več odlašati. Še toliko časa nam ne preostaja, da bi se pomenili o tem, kar ste nam povedali. Takoj morate domov in ukreniti, kar je treba.«

»Kaj pa naj storim?«

»Le eno stvar morete storiti, in sicer ne smete niti za trenutek oklevati. Košček, ki ste ga nama pokazali, morate položiti v tisto medeno škatljico, ki ste nam jo opisali. Razen tega položite v škatljico izjavo, da je vse

druge listine Vaš stric že upepelil in da je od vsega ostal le priloženi listič. — To morate izjaviti z odločnimi besedami, ki bodo lopove prepričale, da pišete resnico. Nato položite škatljo na solčno uro, kakor so Vam veleli. Ali me pojmite?«

»Povsem dobro.«

»Ne mislite sedaj na maščevanje ali kaj takega. Upam, da to dosežemo pozneje zakonitim putem; toda našo tkanino je treba šele tkati, njih platno pa je že tkano. Najprej je potrebno, da uklonimo strašno nevarnost, ki Vam preti, šele v drugi vrsti je treba, da pojasnimo tajno in kaznujemo krivce.«

»Prav srčna hvala,« je dejal mladenič; nato je vstal in oblekel svoj plašč. »Vdihnili ste mi novo življenje in novo upanje. Obljubim Vam, da storim tako, kakor mi svetujete.«

»Niti trenutka ne zamudite! Predvsem pa se čuvajte nocoj, ker sem uverjen, da Vam preti istinita in neposredna nevarnost. Kako se vrnete domov?«

»Z vlakom iz Waterlooa.«

»Zdaj še ni devet. Ulice so še polne ljudi; prepričan sem, da ste še varni. In vendar se ne morete dovolj čuvati.«

»Oborožen sem.«

»Tako je prav. Jutri lotim Vaše stvari.«

»Torej me posetite v Horshamu?«

»Ne. Vaša tajna se skriva v Londonu. Tu je bom iskal.«

»Če je tako, pridem jutri ali pojutrišnjem k Vam in Vam povem, kako je bilo s škatljo in z listinami. Ravnal se bom do pičice po Vašem napotku.« Podal nama je roko in se poslovil. Zunanaj je še vedno razsajal vihar in dež je pokal in pljuskal po šipah. Čudno, divjo pripovedko so godli blazni elementi — kakor bi bil veter vrgel med naju list morske trave — in bi ga mislili zopet odveti.

Sherlock Holmes je sedel nekaj hipov nepomično; glava mu je zlezla na prsi, oči je upiral v rdečo žerjavico. Nato si je prižgal pipico, se nagnil nazaj v svojem naslanjaču in opazoval modre kolobarje, ki so podili drug drugega proti stropu.

»Watson,« je končno izpregovoril. »rekel bi, da tako čudnega slučaja še nisva nikoli doživela.«

»Razen morda številke štiri!«

»No, da. Nemara izvzemši tisti slučaj. In vendar se mi zdi, da preti Ivanu Openshawu večja nevarnost, kot je ogražala Sholte.«

»A povejte mi,« sem ga prosil, »ali ste si ustvarili pravo sliko o opasno-

sti, ki mu preti?«

»O njej pač ni moči dvomiti,« je odgovoril.

»Kaj pa je prav za prav na stvari? Kaj pomeni tisti .K. K. K.' in zakaj ta svojat zasleduje nesrečno rodbino?«

Sherlock Holmes je zamežal, uprl komolce v naslonke svojega stola in zložil konce prstov. »Pravi mislec,« je dejal, »bi iz točno opisanega dejstva zaključil vse dogodke, ki so tisto dejstvo povzročili, in tudi vse posledice, ki jih vlačijo deistvo za sabo. Kakor je bilo moči Cuvieru opisati celo žival, če so mu pokazali eno samo kost, tako bi moral tudi opazovalec, ki je točno pojnil en sam članek in verigi dogodkov, točno ugotoviti vse druge članke, že minule in bodoče. — Dolejš še nisva dognala posledic, ki jih nudi edinole razum. Doma v sobi ti reši um mnogo zadatkov, ki se jih zaman lotiš s svojimi čutili na licu mesta. Da pa se razvije umetnost do viška, je potrebno, da mislec upošteva vsa dejstva, ki jih je dognal; a kakor se bode te takoj uverili, je v to zopet potrebno, da človek razpolaga z vso današnjo znanostjo, kar niti v naših dneh svobodnega učenja in naučnih slovarjev ni baš lahko. Sicer pa ni nemogoče, da si nabereš toliko znanja, kolikor ga potrebuješ pri svojem poslu; in tudi jaz sem se potrudil, da dosežem toliko. Če se dobro spominjam, ste nekoč — tedaj sva šele začela drugovati — moje znanje prav natančno ocenili.«

»Da,« se nasmehnem, »čudno spričevalo sem Vam tedaj napisal. Modroslovje, zvezdarstvo in politiko sem označil z ničlo, če se prav spominjam. Rastlinstvo neredno, geologija prav dobro, v kolikor se tiče poznavanja madežev, ki jih pušča na obleki blato vseh krajev petdeset milj daleč okrog mesta, kemija izvrstno, anatomija nestavna, senzacionalno slovstvo in poznavanje zločinov sedanosti in preteklosti brez primere; goslač, šakač (rokoborec), boritelj, pravnik in človek, ki samega sebe truje s kokainom in nikotinom. To so bile, če se ne motim, glavne točke moje ocene.«

Holmes se je pri zadnji točki zarezal. »Nu, saj res,« je dejal, »kakor sem trdil tedaj, tako trdim tudi zdaj, da mora človek natrpati svojo majhno brložnico v glavi z vsem potrebnim znanjem, ki bi mu moglo kdaj rabiti, ostanek pa lahko nagrmači v svoji knjižnici, kjer najde vse podatke, dačkoli jih išče. Prosim Vas, dajte mi črko .K.' Ameriškega naučnega slovarja, ki se šopiri kraj Vas na polici. Lepa hvala! Zdaj pa premisljimo položaj

in preudarimo, kaj bi mogli iz dose-danih dogodkov zaključiti. V prvi vrsti bodimo uverjeni, da so polkovnika pregnali iz Amerike tehtni vzroki. Možje njegovih let ne izpreminjajo brez nujne potrebe vseh svojih navad in ne zamenjujejo rade volje ljubko floridsko podnebje za dolgočasno življenje v angleškem pokrajinskem mestu. Ker je tako izredno ljubil samoto, moramo domnevati, da se je nekoga ali nečesa bal; in tako moramo sklepati, da ga je pregnal iz Amerike strah pred kako osebo ali stvarjo. Kdo ali kaj je to bilo, moremo ugotoviti le po zlokobnih listih, ki jih je s svojima dedičema prejel. Ali ste si zapomnili pošne žige na tistih pismih?«

»Prvi list je prišel iz Pondicherryja, drugi iz Dundeeja, tretji iz Londona.«

»Iz vzhodnega Londona, Kaj sklepeto iz tega?«

»To so same luke. Pisec potuje z ladjo po svetu.«

»Izvrstno. Tu imamo prvi ključ. Nobenega dvoma ni, da je pisec mornar. Zdaj pa si oglejmo drugo točko. Po pismu iz Pondicherryja je med grožnjo in med izvršitvijo pretnje minilo sedem tednov; po pismu iz Dundeeja je padla žrtva tretjega ali četrtega dne. Ali Vam to kaj pove?«

»Pot je bila v prvem slučaju daljša.«

»A tudi pismo je moralo dlje potovati.«

»Drugega Vam ne morem najti.«

»Iz tega smemo zaključiti, da morilec potuje na jadrnici. Kakor se mi zdi, pošiljajo zločinci svoja svarilna pisma vsakokrat v trenutku, ko se odpravljajo na svojo usodno pot. Saj vidite, kako hitro je umor sledil pretnji po pismu iz Dundeeja. Da je odpotoval negadnik iz Pondicherryja s parnikom, bil bi prispel na lice mesta istodobno s svojim pismom. V resnici pa je minilo do izvršitve grožnje sedem tednov. Rekel bi, da znači tistih sedem tednov čas od prihoda poštnega parnika, ki je prinesel pismo, do prihoda jadrnice, ki je privedla pisca.«

»To je mogoče.«

»Več ko mogoče, gotovo je tako. In zdaj Vam bo jasno, kako smrtno nevarno je novi slučaj in in čemu sem tako svaril mladega Openshawa, naj bo oprezen. Udarec je pobil žrtvo vsakpot koncem roka, ki ga je bilo treba pošiljateljju, da prepotuje razdaljo. A zadnje pismo je prišlo iz Londona, in tako se ne moremo nadejati, da bo morilec dolgo odlašal.«

»Bog ne zadeni!« sem vzkliknil. »A kaj neki pomei ta neusmiljena gonja?«

(Nadaljevanje sledi.)

Zelo dobro ohranjen klavir

svetovne znamke prodam takoj radi selitve za 7000 dinarjev. Naslov v upr. 2902

Poučujem glasovir

po najnovejši metodi Din 10 na uro. Grem tudi na dom. Ponudbe na upr. pod »Gotov uspeh«. 2906

Kavožgajnik

(Kaffeebrenner) v dobrem stanu, 5 do 8 kg, proda ceneno Ferdo Kaufmann, trgovina z mešanim blagom, Maribor, Kralja Petra trg 1. 2912

Prodajam tri moške zimske suknje.

dve dolgi in eno kratko. Vprašati Sodna ulica 14 II, vrata 8. 2939

Ne morem

na anonimna pisma reagirati Forel. 2940

Razna knjigoveška dela

dobro, hitro in ceneno prevzame papirnica — knjigovoznica Novak. Gosposka ulica 9. Na zalogi tudi knjigoveške potrebščine. XXXV

Elektroinstalacije,

montaže vil, stanovanj, tovarniških poslopij vsaka montažna popravila, popravila motorjev najcenejše izvršuje Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ul. 16. Velika izbira svetilk, elektroblaga, motorjev po konkurenčni cen. XII

Gojzerce,

nepremočljive ima najceneje v za-logi Brzopotplata. Tattenbachova ul. št. 14. XXXVII.

Velika zaloga kuhinjske posode.

Hišne in kuhinjske potrebščine vseh vrst. — Vsaki gospodinjki znana prvovrstna emajlirana posoda znamke »Herkules«, la aluminijeva litoželezna in posteklena posoda. — Nadalje mine za meso, orehe, kavo, mak in poper. — Tehnitice za kuhinjo in mero-preizkusne za trgovce z uteži. Ribeže ravne, okrogle, polokrogle in oplate. Lopatice za oglje, pepel in smeti. Sita, deske za testo in valjarje. — Likalnice. — Razne oblike za vsakovrstno pecivo. — Kutlje za špecerijo in dišave. — Kotličke in šibe za sneg. — Solnike, kangle za mleko, cedila za juho, čaj, testo in salato. — Vedrice, umivalnice in vrče. Nočne posode, Stiskalnice za ocvirke in krompir. — Samovare »Phöbus« in druge vrste. — Škafekroglice in ovalne. — Lonce za kuhanje perila in perilnice. — Jedilno orodje in žlice vseh vrst. — Jedilne servise iz porcelana raznih izpeljav. — Kuhinjske garniture iz kamene in porcelana. — Krožnike iz porcelana in kamene. — Umivalne garniture in vse vrste steklene robe ter pletene košare in čekarje. Obče znana specialna trgovina s kuhinjsko posodo A. Vicel se nahaja sedaj samo v Gosposki ulici št. 5. XXX

Vinotoč Muraus Košaki. 2918

Dve solčni zasebni stanovanji po dve sobi oddam s 1. novembrom v novi stavbi. Smetanova ulica 54. 2882

Zimske Dogavice,

rokavice, pletenine ter vse druge modne potrebščine v modni trgovini

Anton Paš,
Maribor, Slovenska ul. 4.

Večne

reperature

morajo prenehati!

Od slej naprej bomo nosili le

KARO-čevlje

Koroška cesta 19

Nudimo kot dobro priliko nakupa!

Mešano naravno drobno perje kg Din 18-
Pisano kurje drobno, novo perje kg Din 25-
Rumeno kurje drobno, novo perje kg Din 35-
Puljeno nar. mešano, novo perje kg Din 40-
Čisto belo kurje drobno perje kg Din 58-
Puljeno gosje perje, puh f. t. d. Perje je v vrečicah po 1/2, 1 in 2 kg. Odjemalcem zunaj Zagreba, pošiljamo na zahtevo od vsake vrste brezplačne vzorce.

Naj za teva, kdor ga se nima, naš novi zimski katalog. V njem dobite na 108 velikih straneh obsežno izbrano predmetov, potrebnih za Vas in Vašo hišo. Trgovska in odprema hiša

Kastner & Ohler
Zagreb, Illica št. 4